

УДК 327(460)(470+571:477)"2014/..."

Карпінець Анна

ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА ІСПАНІЇ В КОНТЕКСТІ РОСІЙСЬКО- УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

У статті досліджено трансформацію зовнішньої політики Іспанії в контексті російсько-української війни, яка стала викликом для всієї міжнародної безпекової системи. Автор акцентує увагу на тому, що Іспанія, яка традиційно не відігравала провідної ролі в європейській безпековій політиці, після початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну суттєво активізувала свою зовнішньополітичну діяльність. Аналізується роль Іспанії у підтримці України через запровадження санкцій проти Росії, надання військової, гуманітарної та політичної допомоги, а також участь у міжнародних ініціативах у межах ЄС, НАТО та ООН. Особлива увага приділяється дипломатичній діяльності прем'єр-міністра Педро Санчеса, який неодноразово відвідував Україну, просував питання війни на міжнародному рівні та підписав двосторонню безпекову угоду з Україною. Стаття також розглядає зовнішньополітичну стратегію Іспанії на 2021–2024 роки та її прагнення до лідерства в умовах глобальної нестабільності. Підкреслюється зростання геополітичної ваги Іспанії, яка дедалі активніше позиціонує себе як надійного союзника України та проєвропейського актора. Дослідження заповнює прогалину в українському академічному дискурсі щодо зовнішньої політики Іспанії в умовах війни.

Ключові слова: Іспанія, зовнішня політика, російсько-українська війна, санкції, Педро Санчес, підтримка України, Європейський Союз, НАТО, дипломатія.

Постановка проблеми. Російсько-українська війна стала серйозним викликом для міжнародної системи безпеки,

актуалізувавши потребу багатьох країн у переосмисленні своїх зовнішньополітичних підходів. Іспанія, яка тривалий час не була активним гравцем у сфері європейської безпеки, опинилася перед необхідністю адаптації своєї зовнішньої політики до нових геополітичних реалій. Постає проблема: якою мірою війна в Україні трансформувала зовнішньополітичну стратегію Іспанії, та як ці зміни впливають на її міжнародну роль. Актуальність дослідження зумовлена, як зростанням геополітичної ваги Іспанії в умовах війни, так і недостатнім висвітленням цієї теми в українському академічному дискурсі.

Мета статті полягає у дослідженні особливостей зовнішньої політики Іспанії в період російсько-української війни, зокрема її позицію щодо санкцій, підтримки України та відносин з Росією, а також вивчення впливу війни на зовнішню політику Іспанії.

Аналіз актуальних досліджень та публікацій. В українському та міжнародному дискурсі є багато науковців, які вивчають іспаністику. Серед актуальних досліджень варто відзначити К. Вакарчук, яка висвітлює та аналізує широкий спектр допомоги, яку Іспанія надає Україні від початку повномасштабного вторгнення. Чарльз Пауелл у своїй статті фокусується на дипломатичній, політичній та військовій реакції Іспанії щодо російського вторгнення в Україну. Нова зовнішньополітична стратегія Іспанії 2021-2024 рр. демонструє сучасні амбіції Іспанії на міжнародній арені, та її готовність брати участь і бути ключовим актором у вирішенні глобальних проблем. У контексті вивчення зовнішньої політики Іспанії щодо України, а також загального зміцнення українсько-іспанських двосторонніх відносин, важливо відзначити низку актуальних статей. Зокрема, стаття Д. Михайлова, в якій висвітлюється підписання двосторонньої безпекової

угоди між Україною та Іспанією під час офіційного візиту президента України В. Зеленського до Мадрида, також є важливим доповненням. Даний документ передбачає не лише військову і політичну підтримку, але й сприяння євроатлантичній інтеграції України.

Виклад основного матеріалу.

Всупереч тому факту, що впродовж довгого часу Іспанія була зосереджена на своїх внутрішньодержавних проблемах, і більше часу та уваги приділяла формуванню саме внутрішньої політики, в останнє десятиліття Іспанія помітно активізувала свою зовнішньополітичну діяльність. Відповідно до зовнішньополітичної стратегії Іспанії на 2021-2024 роки, країна прагнула активно розвивати міжнародні відносини для зміцнення національного консенсусу. Цей документ передбачав зміцнення впливу Іспанії на світовій арені та посилення її міжнародної ролі [3].

Важливим поштовхом для переосмислення політичної ролі Іспанії став також початок прем'єрства Педро Санчеса. Вже за першої його каденції зовнішня політика Іспанії зазнала значних змін і саме тоді Іспанія стає на шлях ведучого міжнародного актора. У той момент Іспанія почала активно просувати свою кандидатуру у ряди «глобальних важелів» на міжнародній арені та заявила про активізацію своєї зовнішньої політики.

Орієнтири зовнішньої політики ґрунтуються на багатовекторній ідентичності: окрім європейського й середземноморського коріння, Іспанія підтримує тісні зв'язки з Латинською Америкою, Африкою та США. Її унікальне географічне положення між Європою та Африкою, Середземним морем і Атлантичним океаном дозволяє Іспанії відігравати роль важливого партнера, що сприяє діалогу в регіональних і глобальних конфліктах [1].

Проте, Іспанія поступово трансформує свої зовнішньополітичні пріоритети, націлюючись на ще сильніше зміцнення свого впливу на міжнародній арені. Прагнення Іспанії до лідерства на

міжнародній арені насамперед посилюється на тлі європейських та глобальних криз, зокрема і війни в Україні.

З початком повномасштабного вторгнення Росії в Україну, Королівство Іспанія переосмислила свої зовнішньополітичні пріоритети та активізувала свою участь у міжнародних процесах. Іспанія одразу вирішила активно підтримувати Україну на фоні повномасштабного російського вторгнення. Уряд Іспанії відкрито засудив військове вторгнення РФ, вбачаючи у цьому не лише моральний обов'язок, але і можливість посилити свою вагу в рамках ЄС і НАТО, а також здобути репутацію захисника демократії та прав людини [6].

Іспанська влада, зокрема прем'єр-міністр Педро Санчес, неодноразово заявляли про необхідність консолідації міжнародного співтовариства навколо підтримки України, чим зміцнили роль Іспанії як активного учасника глобальної коаліції, що стоїть на захисті суверенітету України.

Однією з перших країн членів Європейського союзу Іспанія підтримала запровадження санкцій проти РФ. Країна активно підтримує санкції ЄС проти Росії, які спрямовані на ослаблення економічної здатності країни-агресора фінансувати військові дії в Україні.

Вже на другий день від початку повномасштабної війни Педро Санчес на позачерговій Європейській раді підкреслив, що необхідно запровадити додаткові обмежувальні заходи, які матимуть сильний і масштабний вплив на російську економіку. Іспанія сприяє реалізації санкційних пакетів, накладених ЄС, і підтримує юридичний контроль за їх виконанням. Крім цього, Іспанія підтримує дипломатичний та судовий тиск на Росію, зокрема, через Міжнародний кримінальний суд для розслідування воєнних злочинів у Бучі та інших регіонах України [7]. Такі заходи ілюструють суттєвий внесок Іспанії в

міжнародну економічну ізоляцію Росії, спрямовану на припинення її агресії в Україні та обмеження ресурсів для ведення війни. Іспанія, як і багато інших держав-членів ЄС і НАТО, висловила підтримку уряду та народу України, організувавши кілька високопоставлених візитів до Києва, зокрема прем'єр-міністра Педро Санчеса 21 квітня 2022 року вже під час повномасштабного вторгнення. Варто зауважити, що це був перший його візит до України на високому рівні [1]. Такий рішучий крок Санчеса має вагомe значення для аналізу підтримки України іспанською стороною. Важливо відзначити, що з початком російсько-української війни, Іспанія почала ще активніше діяти у міжнародних інституціях та ініціативах, зокрема на самітах ЄС, НАТО та ООН.

На Іberoамериканському саміті, як і на інших міжнародних заходах Педро Санчес неодноразово акцентував на необхідності колективного підходу до врегулювання конфлікту та дотримання міжнародного права, що закріпило роль Іспанії як активного учасника міжнародної коаліції в підтримці України.

У березні 2023 року на 28-му Іberoамериканському саміті, де зібралися представники 22 країн, обговорювалися ключові питання розвитку регіону. Педро Санчес скористався такою нагодою, і підняв на цьому саміті питання російсько-української війни. Засудження російської агресії проти України стало одним із важливих пунктів для обговорення. Хоча деякі країни Латинської Америки мають різні підходи, було підкреслено необхідність активнішої позиції щодо завершення війни та недопущення впливу російських наративів на політичні рішення регіону [8].

31 березня 2023 року прем'єр-міністр Іспанії Педро Санчес здійснив важливий візит до Китаю, маючи на меті переконати китайського лідера Сі Цзіньпіна підтримати мирне врегулювання конфлікту на умовах України. За словами Санчеса, ця ініціатива могла би вплинути на позицію Китаю та посприяти його більш проєвропейській орієнтації щодо війни, яку веде Росія проти

України [8]. Будучи об'єктивним, вплив цього візиту наразі не був значним. Хоча Китай і заявляє про підтримку миру, він поки не продемонстрував готовності повністю відмовитися від співпраці з Росією або відкрито підтримати Україну.

У другій половині 2023 року Іспанія мала за честь головувати в раді Європи, а головування Іспанії у свою чергу мало вагомi наслідки для України. Санчес розпочав головування з візиту до Києва, висловлюючи солідарність ЄС із Україною у військовій, гуманітарній та економічній сферах. Під час офіційного візиту до Педро Санчес підтвердив готовність Іспанії сприяти Україні у відстоюванні суверенітету й безпеки. Він підкреслив, що Іспанія, головуючи в Раді ЄС, зосередиться на розширенні військової, гуманітарної та економічної допомоги. Санчес також заявив про підтримку інтеграції України до ЄС і наголосив, що допомога триватиме стільки, скільки буде потрібно для відновлення миру та стабільності в регіоні. Знову ж таки, прем'єр-міністр Іспанії не лише на словах, але й на ділі підтримав вступ України до Європейського Союзу і вітає право України на європейську мрію. З цієї причини Королівство Іспанія рішуче підтримало надання Україні статусу країни-кандидата на членство в ЄС [1]. Іспанія зобов'язується супроводжувати Україну на шляху до повної інтеграції задля реалізації цієї мрії. Загалом, головування Іспанії в Раді ЄС було спрямоване на адаптацію до складного міжнародного контексту, на який вплинули агресія Росії, геополітичні зрушення, технологічні зміни та екологічні виклики. Як і обіцяв на початку іспанського головування Педро Санчес, підтримка України постійно залишалась одним із пріоритетів. До того ж, Санчес завершив це головування ініціюванням переговорів про вступ України до Європейського Союзу [5].

Під час свого візиту до Мадриду у 2024 році Президент України Зеленський

та Прем'єр-міністр Іспанії Педро Санчес підписали угоду, спрямовану на посилення двостороннього співробітництва у сфері безпеки [4]. Ця угода передбачає поглиблення співпраці на основі спільних інтересів у забезпеченні міжнародного порядку, дотриманні прав людини та фундаментальних свобод протягом наступних 10 років [2].

Отже, протягом останнього десятиріччя Іспанія активно включається в міжнародний зовнішньополітичний процес і заявляє про себе, як про важливого актора на політичній арені світу. Російської агресія, яка почалась у 2022 році ще більше інтенсифікувала участь Іспанії у міжнародних політичних процесах. Іспанія демонструє активну участь у допомозі Україні від самого початку повномасштабного вторгнення. Санкції проти Росії, до яких долучилася Іспанія, відображають її солідарність із загальноєвропейськими зусиллями у протидії агресії. Це посилює роль Іспанії в ЄС та НАТО, що надає вагомий вплив на міжнародній арені та підтверджує її відданість колективній безпеці. Зараз Іспанія активно залучена в міжнародні діалоги і завжди намагається винести питання допомоги Україні на порядок денний, а також відстоює наші амбіції стосовно євроінтеграції. Підтримка іспанської сторони є дуже вагомою для українського народу на шляху до перемоги, адже військова, гуманітарна та фінансова допомога і політичний розголос є неабияк важливими для України.

Список літератури

1. Вакарчук К. Позиція та роль Іспанії під час російсько-української війни // *Bintel*. – 17 квітня 2023. – URL: <https://bintel.org.ua/analytics/politics/poziciya-ta-rol-ispanii-pid-chas-rosijsko-ukrainskoi-vijni/> (дата звернення: 03.04.2025).
2. Михайлов Д. Україна та Іспанія підписали двосторонню угоду про співробітництво у сфері безпеки // *Суспільне Новини*. 2024. URL: <https://suspilne.media/755105-ukraina-ta-ispania-pidpisali-dvostoronnu-ugodu-pro-spivrobotnictvo-u-sferi-bezpeki/> (дата звернення: 03.04.2025).
3. Нова зовнішня стратегія Іспанії 2021–2024. Січень 2021. URL: https://www.lamoncloa.gob.es/consejode ministros/resumenes/Documents/2021/270421-foreign_action_strategy_2021-2024.pdf (дата звернення: 03.04.2025).
4. Україна уклала двосторонню безпекову угоду з Іспанією. *Офіс Президента України*. 27 травня 2023. URL: <https://www.president.gov.ua/news/ukrayina-uklala-dvostoronnyu-bezpekovu-ugodu-z-ispaniyeyu-91153> (дата звернення: 12.06.2023).
5. Pedro Sánchez begins Spain's Presidency of the EU Council in Kyiv. 1 липня 2023. URL: https://www.lamoncloa.gob.es/lang/en/presidente/news/Paginas/2023/20230701_visit-to-kyiv.aspx (дата звернення: 12.04.2024).
6. Powell Ch. Spanish responses to Russia's invasion of Ukraine / *Real Instituto Elcano*. 23 березня 2023. URL: <https://www.realinstitutoelcano.org/en/analyses/spanish-responses-to-russias-invasion-of-ukraine/> (дата звернення: 12.02.2025).
7. The Government of Spain calls on Russia to immediately end the military invasion of Ukraine. 25 лютого 2022. URL: https://www.lamoncloa.gob.es/lang/en/presidente/news/Paginas/2022/20220225_eu-ext-council.aspx (дата звернення: 22.01.2025).
8. Vakarchuk K. Support and countering Russian aggression or discrediting image of Ukraine in Spain and Portugal // *Image of Ukraine: Social Political Representations and Linguistic Reflection of Military Realities in Foreign and Inner Media*. Odesa: Odesa I. I. Mechnikov National University, 2023. С. 23–25.

Karpinets Anna – student of the Faculty of International Relations, Political Science,

and Sociology of the Odesa I. I. Mechnikov National University.

FOREIGN POLICY OF SPAIN IN THE CONTEXT OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR

The article explores the transformation of Spain's foreign policy in the context of the Russian-Ukrainian war, which has become a significant challenge for the entire international security system. The author emphasizes that Spain, traditionally not a leading actor in European security policy, significantly intensified its foreign policy activity after the beginning of Russia's full-scale invasion of Ukraine. The paper analyzes Spain's role in supporting Ukraine through the implementation of sanctions against Russia, the provision of military, humanitarian, and political assistance, as well as active participation in international initiatives within the EU, NATO, and the UN. Special attention is given to the diplomatic efforts of Prime Minister Pedro Sánchez, who repeatedly visited Ukraine, raised the issue of the war at the international level, and signed a bilateral security agreement with Ukraine. The article also examines Spain's Foreign Policy Strategy for 2021–2024 and its ambitions to increase its international influence amid global instability. The growing geopolitical role of Spain is highlighted, as the country increasingly positions itself as a reliable partner of Ukraine and a key pro-European actor. This study aims to fill a gap in Ukrainian academic discourse regarding Spain's foreign policy in the context of the war.

Keywords: *Spain, foreign policy, Russian-Ukrainian war, sanctions, Pedro Sánchez, support for Ukraine, European Union, NATO, diplomacy.*

Рекомендовано до друку – к. політ. наук, доцентом Вакарчук К. В.

*Стаття надійшла в редакцію
14.04.2025 р.*